

**TOIMINTAKERTOMUS JA
TILINPÄÄTÖS
1.1. - 31.12.2022**

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 1.1.–31.12.2022

Hämeenlinnan Seudun Vesi –konserni muodostuu Hämeenlinnan Seudun Vesi Osakeyhtiöstä ja HS-Hulevesipalvelut Osakeyhtiöstä. Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy (HS-Vesi) on Hämeenlinnan ja Akaan kaupunkien sekä Hattulan kunnan omistama seudullinen vesihuolto-yhtiö. HS-Hulevesipalvelut huolehtii hulevesien viemärointiin liittyvistä hulevesipalveluista HS-Veden omistajakuntien alueella ja se on kokonaan HS-Veden omistama.

Käsillä oleva toimintakertomus on viides Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy -konsernin toimintakertomus ja tilinpäätös vastaavasti viides konsernitilinpäätös. Tilikausi 2022 oli emoyrityksen HS-Veden yhdeksästoista ja tytäryrityksen HS-Hulevesipalvelut Oy viides toimintavuosi.

Hämeenlinnan Seudun Vesi -konserni

Toiminnan kehittyminen ja tuloksellisuus sekä taloudellinen tilanne

Konsernin liikevaihto oli noin 24,0 milj.€, liikevoiton ollessa 2,69 milj.€. Konsernin tilikauden tulos oli 162 306,96 euroa voitollinen.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan lisäsi yhtiön kustannuksia. Materiaalien, tavaroiden ja palveluiden hinnat kohosivat ja siitä seurannut inflaatio lisäsi myös rahoituslainojen korkoja. Kohonneet hinnat johtivat siihen, että kaavailtuja verkostoinvestointeja ei kyetty toteuttamaan investointiohjelman mukaisesti. Lisämenoja yhtiölle aiheutti myös kevään sulamisvesien esille tuomat kunnossapitotarpeet yhtiön viemäriverkostossa. Konsernin taloudellista tulosta pelasti budjetoitua suurempi palvelumyynti ja korkokulujen budjetoitua pienempi kasvu.

Verkostoinvestointien kokonaisvolyymi oli 5,3 milj.€ (2021: 6,4 milj.€), josta noin 4,3 milj.€ (2021: 4,0 milj.€) kohdistui verkostosaneerauksiin. Merkittävimpinä saneerauskohteina olivat Hämeenlinnassa Voutilan asevelikylän vaihe 2, Viipurintien vesihuoltolinjojen saneeraus, Lammin Evontien vesihuoltolinjojen saneeraus, Kartanonpuiston viemärisaneerauksen aloittaminen sekä Papinniityn aluesaneerauksen loppuunsaattaminen. Akaassa saneerattiin Työmiehenkadun ja Orapihlajantien verkostoa sekä käynnistettiin Hirvialhon alueen vaiheen 1 saneeraus. Hämeenlinnassa verkoston uudisrakentamiskohteita olivat mm. Kutilan alueen verkostotyöt, Hattulassa Panssariportin alue ja Akaassa Uusikylän alue II sekä Vuoritie.

Laitosinvestoinnit olivat yhteensä 11,1 milj.€ (2021: 10,5 milj.€), joista merkittävin yksittäinen hanke oli Paroisten puhdistamon saneeraus ja laajennushanke, joka jatkuu vielä vuoden 2023 alkupuoliskolle. Viialan vesitorni korvattiin uudella alavesisäiliöllä sisältäen paineenkorotusaseman. Lisäksi sekalaisia pieniä saneeraustoimenpiteitä tehtiin Akaan puhdistamolla ja yhtiön vedenhankintaan liittyen. Kaupunginpuiston pumppaamon perusparannus käynnistyi toimintavuoden lopussa.

Käyttövettä pumpattiin toimintavuoden aikana omaan verkostoon 5 744 742 m³ (2021: 5 977 900 m³). Veden kokonaismyynti oli 4 898 463 m³ (2021: 4 989 348 m³), josta naapurikuntiin ja osuuskunnille myytiin vettä yhteensä 113 408 m³ (2021: 192 635 m³). Lisäksi vettä johdettiin vähäisiä määriä Janakkalaan ja Valkeakoskelle varavesilinjojen veden vaihtumisen turvaamiseksi. Laskuttamattoman veden osuus oli toimintavuonna 16,7 % (2021: 20,2 %) verkostoon pumpatusta vesimäärästä. Verkostohuuhteluiden ja muun yleisen vedenkäytön (mm. katujen pesu, sammutusvesi) osuus verkostoon pumpatusta vesimäärästä oli noin 1,1 % (2021: 1,6 %). Vuodoista johtuvan laskuttamattoman myynnin osuudeksi muodostui noin 15,7 % (2021: 18,6 %).

Vesijohtovuotoja yhtiön omassa verkostossa oli 31 kpl (2021: 26 kpl), niitä korjattiin kaiken tyyppiset vesijohtovuodot huomioiden 38 kpl (2021: 53 kpl). Paineviemäri- vuotoja yhtiön omassa verkostossa oli 2 kpl (2021: 6 kpl).

Uusia liittymissopimuksia tehtiin 144 kpl (2021: 136 Kpl). Uudet liittymät painoutuivat pientaloihin.

Talousveden laatuvaatimukset täyttyivät toimintavuoden aikana. Velvoitetarkkailunäytteissä ei myöskään ollut laatuvaatimusten ylityksiä (2021: 3 kpl). Analyysitietoja käytettiin hyväksi verkoston huuhteluiden kohdentamisessa. Toimintavuonna jatkettiin Alajärven säännöstelyn muutossuunnitelua, jonka tarkoituksena on varmistaa tekopohjavedentuotanto ottamalla huomioon ilmastonmuutoksen vaikutus järven säännöstelyssä.

Jätevettä käsiteltiin yhtiön jätevedenpuhdistamoilla yhteensä 8 625 537 m³ (2021: 8 871 342 m³) ja laskutettiin 4 780 255 m³ (2021: 4 807 234 m³). Laskuttamattoman jäteveden osuus käsitellystä jätevesimäärästä oli 45 % (2021: 46 %). Laskuttamattoman jäteveden määrä johtuu sadeperäisten vesien pääsystä jätevesiviemäriin ja edelleen jätevedenpuhdistamoille. Vuotuisiin eroihin vaikuttavat erityisesti erot sadannassa ja sulannassa. Toimintavuoden kevät oli sulamisvesistä johtuen poikkeuksellisen märkä.

HS-Vesi käsittelee merkittävän osan haja-asutusalueilla muodostuvista erilaisista kiinteistöjen jätevesilietteistä. Paroisten, Toijalan ja Lammin jätevedenpuhdistamoille sekä Hauhon vastaanottoasemalle tuotiin käsiteltäväksi yhteensä 36 219 m³ (2021: 44 330 m³) umpikaivolietettä ja 9 896 m³ (2021: 8 108 m³) sakokaivolietettä.

HS-Vesi valmisteli ehdotukset Hämeenlinnan, Hattulan ja Akaan vesihuollon toiminta-alueiden päivittämiseksi vuoden 2018 loppupuolella ja toimitti ne omistajien päätöksentekoon vuoden 2019 alkupuolella. Hattulassa uusi toiminta-aluepäätös tehtiin huhtikuussa 2019 ja Akaassa toiminta-alue hyväksyttiin palautteen pohjalta tehdyn päivityksen jälkeen 2021. Hämeenlinnassa päivitysprosessi ei ole edennyt.

Verkostojen kunnossapidon ja saneerauksen kohdentamisen tarkentamiseksi tehtyä verkkotietojärjestelmän ja sen mobiilisovelluksen kehitystyötä ja jalkautusta yhtiön suunnittelu- ja verkostoyksiköissä jatkettiin. Kehitetty toimintamalli herätti alalla yleistä mielenkiintoa ja sitä esiteltiin useissa eri tilaisuuksissa vesihuoltolaitoksille, konsulteille ja viranomaisille. Toimintavuonna jatkettiin projektia, jonka tavoitteena on vähentää kiinteistöiltä jätevesiviemäriin johdettavan huleveden määrää. Vuoden aikana käytiin läpi yhteensä 135 kiinteistöä, joista viisi sai erottelukehottuksen.

Toimintavuonna otettiin käyttöön uusi kirjanpitojärjestelmä ja siirryttiin kuukausipalkkaisten osalta sähköiseen työajan seurantaan, mikä pienensi käsityönä tehtävien työaikaraporttien määrää. Koronapandemian jälkeen toimihenkilöt saivat jatkaa etätöskentelyä max 2 päivänä viikossa. Yleistyöaikaa noudattavalle kenttähenkilöstölle annettiin mahdollisuus ottaa käyttöön työaikajärjestely, joka mahdollistaa työajassa lyhyet liukumat.

Perusmaksujen osalta yhtiö teki päätöksen, jonka mukaan korotettuja perusmaksuja aletaan 1.3.2023 alkaen kerätä haja-asutusalueen kiinteistöiltä. Samassa yhteydessä päätettiin, että haja-asutusalueella aletaan kerätä liittymismaksut 1,5 kertaisena 1.1.2026 alkaen. Korotuksilla parannetaan kustannusten kohdentumista, sillä liittynyttä kiinteistöä kohden haja-asutuksen maksukertymä on noin 40 % pienempi ja verkosto-omaisuuden jälleenhankintahinta noin kaksinkertainen kaava-alueisiin verrattuna.

Selvitys tutkimus- ja kehitystoiminnan laajuudesta

Toimintavuoden aikana yhtiö rahoitti useita tutkimus- ja kehittämishankkeita. Suurimmat panostukset kohdistuivat Tampereen yliopiston vesihuoltopalveluiden tutkimus-, kehittämis- ja innovaatioklusterin toiseen vaiheeseen (VEPATUKI2) sekä Aalto yliopiston tutkimushankkeeseen, jossa selvitettiin jätevedenpuhdistuksen suoria kasvihuonekaasupäästöjä. Lisäksi yhtiö oli mukana mm. vesihuoltolaitosten kiertotaloutta koskevan tiekartan laadinnassa (Afry Finland Oy), viemäriverkoston ohjaustapojen kehittämistä koskevassa hankkeessa (Aalto yo ja Fluidit Oy) sekä jätevesilietteiden ravinteiden kierron tehostamista ja niiden käsittelyn keskittämistä selvittävässä ns. Järkki -hankkeessa (Gasum Oy ja HAMK). Yhtiön tutkimus- ja kehittämistoiminnan kokonaisvolyyymi oli n. 41

000 euroa. Tämän lisäksi yhtiössä on toteutettu oman toiminnan kehittämishankkeita osana käyttötoimintaa. HS-Vesi on myös Vanajavesisäätien pääyhteistyökumppani.

Tunnusluvut taloudesta, henkilöstöstä

Konsernin tulot olivat toimintavuonna 23 937 811,01 € (2021: 22 506 882,27 €). Liikevaihdosta 15 651 561,00 € eli 65,4 % (2021: 15 401 966,00 €, 68,4 %) muodostui veden ja jäteveden käyttömaksuista. Perusmaksujen osuus liikevaihdosta oli 4 563 941 € eli 19,1 % (2021: 4 361 811,02 €, 19,4 %). Omistajakunnilta perittiin korvausta hulevesiviemäröintipalveluista 1 491 220,40 € (2021: 1 467 643,42 €).

	yksikkö	Hämeenlinnan Seudun Vesi -konserni			Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy			HS-Hulevesipalvelut		
		2022	2021	2020	2022	2021	2020	2022	2021	2020
Liikevaihto	1 000 €	23937,80	22506,90	21653,10	22446,60	21039,20	20138,70	1491,20	1467,60	1514,40
Käyttökate	1 000 €	12448,50	11725,90	10865,00	12473,50	11766,00	10936,90	-24,90	-40,10	29,00
Liikevoitto / -tappio	1 000 €	2688,80	2515,20	2239,10	2713,80	2555,30	2210,10	-24,90	-40,10	29,00
Liikevoitto/-tappio liikevaihdosta	%	11,23	11,20	10,30	12,09	12,10	11,00	-1,67	-2,70	1,90
Tilikauden tulos	1 000 €	162,30	120,50	-70,90	162,30	120,50	-94,10	0,00	0,00	23,20
Oman pääoman tuotto	%	0,3	0,2	-0,1	0,3	0,3	-0,2	-32,5	-52,1	35,5
Omavaraisuusaste	%	40,14	41,00	45,00	39,6	41,00	45,10	9,49	11,10	11,30
Veden myynti	m ³	4898463	4989348	4938898	4898463	4989348	4938898	-	-	-
Jätevesipalveluiden myynti	m ³	4780255	4807234	4763750	4780255	4807234	4763750	-	-	-
Henkilöstön keskim. lkm	hlöä	67	66	63	67	66	63	-	-	-
Tilikauden palkat ja palkkiot	1 000 €	3217	3045	2968	3217	3045	2968	-	-	-
Henkilöstön keski-ikä	a	45	45	45	45	45	45	-	-	-
Koulutuspäivät	d	203	91	148	203	91	148	-	-	-
Koulutuskustannukset	1 000 €	50	16	19	50	16	19	-	-	-
Työtapaturmat	kpl	4	8	12	4	8	12	-	-	-
Tehdyt työtunnit	h	104122	107826	109247	104122	107826	109247	-	-	-
Sairauslomat kokonaistunneista	%	4,99	5,90	3,70	4,99	5,90	3,70	-	-	-

Muut kuin taloudelliset tunnusluvut ympäristövaikutuksista

Paroisten jätevedenpuhdistamon toimintaa vuonna 2022 häiritsivät käynnissä oleva saneeraus-hanke ja kevään lumensulannasta johtuva poikkeuksellisen suuri tulovirtaama, minkä seurauksena osa jätevedestä jouduttiin kymmenen päivän ajan johtamaan vesistöön ilman toista biologista käsittelyvaihtetta. Lisäksi lumen sulamisajan huippuun ajoittunut Katinalan pumppaamon toimintahäiriö lisäsi ylivuotoja edellisvuoteen verrattuna merkittävästi. Näistä syistä toisella ja viimeisellä neljänneksellä fosforin lupaehdoista jäätii jonkin verran. Paroisilla lietettä aumakompostoitii yhteensä 4 375 tn (2021: 4 228 tn) ja ulkoiseen käsittelyyn (Gasum Oy) toimitettiin lietettä yhteensä 2 302 tn (2021: 2 765 tn).

Akaan jätevedenpuhdistamon viemäröintialueella lumien nopea sulaminen maaliskuuhun aikana kuormitti poikkeuksellisen paljon sekä viemäriverkostoa että jätevedenpuhdistamoita. Puhdistamon ohitusvesien käsittely-yksikkö toimi hyvin ja lupaehdot täyttyivät biologisen hapenkulutuksen ja fosforin osalta kaikkina vuosineljänneksinä huolimatta kevään viemärylivuodoista. Akaan jätevedenpuhdistamon viemäröintialueen runsaat vuoto- ja hulevedet edellyttävät lähivuosina toimenpiteitä sekä yhtiön että kiinteistöjen viemäriverkostoissa. Toimintavuonna jatkettiin toimenpiteitä typpipoiston tehostamiseksi, sillä puhdistamolla ei aina päästä typpien jäännöspitoisuuden lupaehdoton prosessilämpötilan ollessa vähintään 12 astetta. Akaan jätevedenpuhdistamolla muodostuneet jätevesilietteet 2 150 tn (2021: 2 065 tn) käsiteltiin kokonaan ulkopuolisella (Gasum Oy) lietteenkäsittelylaitoksella.

Lammin puhdistamo toimi hyvin ja lupaehdot täyttyivät. Puhdistamo täytti myös nitrifikaatiolle asetetut tavoitearvot. Lammita toimitettiin lietettä yhteensä 692 tn (631 tn) ulkoiselle käsittelijälle (Gasum Oy).

Viemäriverkostossa tapahtuvien ylivuotojen määrä edellisvuosiin verrattuna lähes kolminkertaistui johtuen kevään runsaista sulamisvesistä. Akaan viemäröintialueella ylivuotoja tapahtui maaliskuuhun aikana yhteensä noin 26 100 m³ (2021: 12 600 m³) ja Paroisten viemäröintialueilla yhteensä noin 9 500 m³ (2021: 387 m³). Lammin viemäröintialueelle verkostoylivuotoja ei tapahtunut (2021: 30 m³). Pumpppaamojen virtaamatietojen analysoinnin perusteella kunnossapitoa kohdennettiin siten, että riski sulamisvesistä johtuville ylivuodoille on Paroisten viemäröintialueella aiempaa pienempi. Akaassa ylivuotoja vähennetään kohdennetuilla verkostosaneerauksilla seuraavien vuosien aikana.

Kevään sulamisvesiä aiheuttamat runsaat ylivuodot ja Paroisten puhdistamon saneeraushankkeesta johtuva puhdistustuloksen heikkeneminen lisäsivät vesistökuormitusta vuoden 2018 tasolle. Vesistökuormitus sisältää verkostoylivuotojen ja puhdistamo-ohitusten kuormat.

	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Orgaaninen aine BOD ₇ (tn/a)	43	24	28	38	41	50
Fosfori (tn/a)	2,0	1,3	1,5	1,9	2,2	2,7

Kaikkien kolmen jätevedenpuhdistamon ja niiden viemäröintialueiden SSP-kartoitukset ja toimenpideohjelmat riskien vähentämiseksi päivitettiin suunnitelman mukaisesti.

Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy

Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy:n liikevaihto oli 22,4 M€, mikä on 6,7 % edellistä vuotta enemmän. Käyttömaksut nousivat edellisvuoteen verrattuna 1,6 % ja perusmaksut 4,6 % jääden noin 1 % budjetoiduista arvoista. ASSI -sairaalan liittymismaksusta johtuen liittymismaksukertymä kasvoi 107 % jääden kuitenkin budjetista noin 2 %. Palveluiden myynnit kasvoivat edellisvuodesta 83 000 € (31,7 %) ja muut myyntituotot 127 000 € (37,9 %).

Vuoden 2022 alusta korotettiin veden käyttömaksua 1,7 % ja jäteveden käyttömaksua 3,7 %. Perusmaksun määräytymisperusteita muutettiin siten, että asuinkäytössä olevien kiinteistöjen perusmaksut sidottiin huoneistojen lukumäärään viisiportaisella asteikoilla. Muiden kiinteistöjen perusmaksut säilyivät vesimittarin kokoon perustuvina. Muutoksen myötä saatiin yhtenäistettyä etenkin pienempien asunto-osakeyhtiöiden perusmaksuja ja parannettiin maksujen kohdentumista. Aiempaa luokitusta vastaavat perusmaksut nousivat alimmassa kokoluokassa 5,3 % ja suuremmissa kokoluokissa 8,0 %.

Yhtiön menot (ilman poistoja) olivat noin 4,6 % (522 000 €) budjetoitua suuremmat. Merkittävimmät syyt kustannusarvion ylitykseen olivat inflaatiosta johtunut materiaalien ja palveluiden kustannustason nousu sekä Paroisten saneerauksen aikaiset tilapäiset kemikaalikustannukset. Myös henkilökulut nousivat, mutta nousun määrä kompensoitui budjetoitua huomattavasti suurempana oman työn kirjauksina investoinneille (valmistus omaan käyttöön) johtuen Paroisten saneeraushankkeen valmistumisen viivästymisestä. Liikevoitto ennen rahoituseriä oli noin 8,7 % (257 000 €) pienempi kuin budjetissa. Rahoituserien ja tilinpäätössiirtojen jälkeen yhtiön tulos (162 306,96 €) oli budjetoitua (306 000 €) huonompi noin 162 000 €.

Poistot ja arvonalentumiset olivat 9 759 649,82 € (2021: 9 210 682 €). Yhtiö maksoi omistajakunnilta otetuille pitkäaikaisille lainoille korkoa 2 088 773 € (2 088 773 €) ja kiinteän omaisuuden vuokria yhteensä 197 179 € (197 179 €).

Yhtiön käyttöomaisuuden arvo (pysyvät vastaavat) oli toimintavuoden lopussa 143 654 265 € (136 955 127 €) ja siitä 60 % (65 %) muodostui vesi- ja viemäriverkostoista. Toimintavuoden nettoinvestoinnit olivat 16 402 849 € (16 950 354 €) ollen 22,8 % budjetoitua pienempi. Syyinä Paroisten

puhdistamohankkeen luovutuksen siirtyminen vuodelle 2023. Hanketta varten on nostettu lainaa yhteensä 20 milj.€.

HS-Hulevesipalvelut Oy

HS-Hulevesipalvelut Oy:n liikevaihto oli 1,49 milj.€ (1,47 M€). Liikevaihto koostui hulevesipalveluiden laskutuksesta Hämeenlinnan ja Akaan kaupungeilta sekä Hattulan kunnalta. Laskutus perustuu yhtiön ja kaupunkien/kunnan välisiin palvelusopimuksiin hulevesiviemäröinnistä.

Yhtiön liikevoitto oli -24 975,99 € (-40 077,57 €) ja tilikauden tulos ennen tulosiirtoja -24 975,99 € (-40 129,27 €). Tilikauden tulos oli emoyhtiön konserniavustuksen jälkeen 0 €.

Rakenne- ja rahoitusjärjestelyt ja omat osakkeet

HS-Vesi oli osakkaana Kanta Logistiikka Oy:ssä, joka sulautui toimintavuoden aikana Tuomi Logistiikka Oy:n kanssa. Sen vuoksi Tuomi Logistiikka Oy suoritti HS-Vedelle rahaosuuden (5,90 €) osakkeiden tasaamisesta. HS-Vesi jatkaa Tuomi Logistiikka Oy:n omistajana.

HS-Vesi omistaa kaikki HS-Hulevesipalvelut Oy:n osakkeet.

Emoyhtiön osakkeet

Yhtiön kaikki osakkeet (150 228 kpl) ovat Hämeenlinnan ja Akaan kaupunkien ja Hattulan kunnan omistuksessa. Käytössä on vain yksi osakelaji, jolloin kaikki osakkeet tuottavat yhdenmukaiset oikaudet.

Olellaiset tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen

Ei oleellisia tapahtumia tilikauden päättymisen jälkeen.

Arviot konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Toimintavuonna talousvetä myytiin kiinteistöille noin 1,8 % ja niiden jätevesiä puhdistettiin noin 0,6 % vähemmän kuin vuonna 2021. Myynnin odotetaan edelleen jonkin verran laskevan vuonna 2023. Myynnin pieneneminen johtuu energian hinnan kohoamisesta, mikä vähentää veden kokonaiskäyttöä kotitalouksissa. Talousveden ja jäteveden myynnin volyymin odotetaan vakiintuvan kuluun vuoden jälkeen, jos väestömäärän kasvu pysyy maltillisena. Säästävien vesikalusteiden käytön lisääntyminen kiinteistöjen taloteknisten saneerausten myötä kompensoi vähäisestä asukasmäärän kasvusta aiheutuvaa vedenkulutusta. Liittymismaksukertymä palautuu normaalille tasolle toimintavuoden poikkeuksellisen korkeasta tasosta.

Ukrainassa käynnissä oleva sota ei välittömästi vaikuta kriittisten kemikaalien tai materiaalien saatavuuteen, mutta sota on lisännyt käyttöhyödykkeiden hankintakustannuksia ja toimitusaikoja. Sodasta kerättyä tietoa on käytetty hyväksi varautumisen kehittämisen suunnittelussa ja sen pohjalta tehtävät toimenpiteet lisäävät jonkin verran yhtiön kustannuksia tulevina vuosina.

EU:n uusitun talousvesidirektiivin toimeenpano on käynnistynyt, mutta uudet velvoitteet eivät aiheuta oleellisia muutoksia yhtiön toiminnassa. Sen sijaan komission lokakuussa 2022 tekemä ehdotus uudeksi jätevesidirektiiviksi sisältää elementtejä, joilla on toteutuessaan merkittävä kustannuksia kohottava vaikutus, sillä ehdotus sisältää tiukennuksia mm. typenpoistoon ja puhdistustoitinnan tarkkailuun. Uusina vaatimuksina on haitallisten vierasainien (mikropollutantit) poistovollisuus ja puhdistamoiden energianeutraalius. Jatkokäsittelyssä ehdotuksen tulee muutoksia ja lisäkustannusten suuruus riippuu lopullisen direktiivin sisällöstä.

Puhdistamolietteestä valmistettujen lannoite- ja maanparannusvalmisteiden hyödyntäminen maataloudessa on viime vuosina vaikeutunut elintarvikeyritysten asettamien käytön kieltojen vuoksi. Vesi-yhtiön Paroisilla valmistama maanparannuskomposti ja kompostimulta on toistaiseksi saatu täysin hyödynnettyä. Toimintavuonna lannoitelaki uusittiin, mutta se jätti avoimeksi puhdistamolietteestä valmistetun lannoitteen käytön maataloudessa. Vuoden 2023 alkupuolella tuli voimaan lannoitelain pohjalta ns. fosforiasetus, joka ensimmäistä kertaa säätelee mm. puhdistamolietteestä valmistettujen kasvualustojen fosforipitoisuuksia viherrakentamisessa. Raja-arvot astuvat voimaan vuoden 2027 alussa ja niiden arvioidaan vähentävän puhdistamolietteen käyttöä viherrakentamisessa. Odotuksista huolimatta komission julkaisema jätevesidirektiiviehdotus ei sisältänyt puhdistamolietteen ravinteiden talteenotolle vaatimuksia, vaan niistä tulee myöhemmin omat säädökset. Vaikka sota Ukrainassa on tuonut esille aiempaa paremmin puhdistamolietteen arvon fosforin ja typen lähteenä, sen sisältämien ravinteiden hyötykäyttö maataloudessa ja viherrakentamisessa on muutostilanteessa. Tämä vaikuttanee myös yhtiön puhdistamolietteen käsittelyratkaisuihin lisäten lietteenkäsittelyn ja loppusijoittamisen kustannuksia. Etenkin Paroisten puhdistamon osalta on lähivuosina ratkaistava lietteen mädätyksen ja mädätteen jälkikompostoinnin tulevaisuus. Viimeistään samassa yhteydessä ratkaistaan vesilämpöpumpun käytön laajuus lämmityksessä.

Paroisten puhdistamon saneerauksen ja tehostamisen valmistuttua yhtiö tehostaa Akaan jätevedenpuhdistamon typenpoistoa. On mahdollista, että myös Akaan puhdistamolla typenpoistovaatimus tulevaisuudessa kiristyy. Energiatohokkuuden parantamiseksi yhtiö tulee tulevaisuudessa korvaamaan Akaan puhdistamon öljylämmityksen vesilämpöpumpulla.

Maa- ja metsätalousministeriö käynnisti tammikuussa 2020 hankkeen kansallisen vesihuoltouudistuksen toteuttamiseen. Hankkeella etsitään ratkaisuja Suomen vesihuollon uudistamiseen ja toimintaympäristön muutosten ennakointiin. Tavoitteena on varmistaa kaikille vesihuoltolaitosten asiakkaille turvallinen ja laadukas vesihuolto sekä edistää mm. uuden teknologian keinoin vesihuollon energia- ja resurssitehokkuutta. Kansallisen vesihuoltouudistuksen toimenpanosuunnitelma valmistui vuonna 2022 ja sen pohjalta on aloitettu maa- ja metsätalousministeriön johdolla vesihuoltolain uudistamisen ensimmäinen vaihe. Sen rinnalla jatketaan muiden toimintasuunnitelmassa mainittujen toimenpiteiden toteuttamista. Kansallisen vesihuoltouudistuksen lopullinen sisältö ja vaikutus yhtiön toimintaan selviää tulevina vuosina. Lähtökohtaisesti HS-Vedellä on hyvät edellytykset vastata kansallisen vesihuoltouudistuksen mukaan tuomiin muutoksiin.

Veden toimitusvarmuuden parantamiseksi yhtiön on lisättävä vedenhankinnan kapasiteettia tilanteessa, jossa yhtiön päävedenottamo on poissa käytöstä. Kapasiteetin kasvattamiseksi selvitetään mahdollisuuksia vedenoton lisäämisen olemassa olevilla kaivoalueilla. Tämän lisäksi tehdään pohjavesitutkimuksia uusien ottamoiden perustamiseksi. Uusien alueiden käyttöönotto voi kestää tutkimuksineen ja lupaprosesseineen 5 – 10 vuotta. Osassa pohjavedenottamoita on varauduttava raudan ja mangaanin poistoon. Lisäksi yhtiö valmistelee lupahakemusta Alajärven säännöstelymääräysten muuttamiseksi. Uudella luvalla pyritäisiin varmistamaan vedenhankinnan toimintavarmuutta perättäisinä kuivina vuosina sekä vähentämään kevättalven pakollista pinnanlaskua vähälumisina talvina. Tulevaisuudessa on varmistettava myös Akaan vedenhankinta etenkin mahdollisissa vedenhankinnan erityistilanteissa. Koko eteläisen Pirkanmaan vedenhankinnan toimintavarmuuden parantamiseksi alueelle on hankittava talousvettä Tampereen suunnasta joko tekopohjavetenä (Tavasen hanke) tai ostamalla käsiteltyä pintavettä Tampereen Vedeltä. Myös HS-Vedellä on tarve pienehköön lisävedenhankintaan Tampereen suunnasta.

Ylävesisäiliöiden saneeraaminen jatkuu. Lähivuosina saneerataan Parolan ja Kalvolan vesitornit. Pohjavesilaitosten ja pk-asemien saneerausta jatketaan erikseen ylläpidettävän saneerausohjelman mukaisesti.

Oman toiminnan ohjaaminen ja suuntaaminen nykyistä enemmän ennakoivaan kunnossapitoon palvelee hyvin häiriöttömän vesihuollon vaateita. Verkostojen saneerauksen ja kunnossapidon kohdentamista toteutetaan yhtiössä kehitetyillä toimintaprosesseilla osana omaisuuden hallinnan kehittämistä. Verkostojen kuntotietojen kerääminen priorisoidaan toiminnan tai tavoitteiden kannalta tärkeille verkosto-osille, silloin kun kuntotietoa ei ole olemassa. Kerätyn tiedon perusteella

päätetään kunnossapidon ja saneerauksen tarve ja arvioidaan mahdolliset lisäpanostustarpeet. Jätevesiviemäröinnissä ovat erityisen ongelmallisia puhdistamoille ja jätevedenpumppaamoille suuren virtaamapiikin aiheuttavat vesijakeet. Niitä tulee sekaviemäröidyltä kaupunginosilta, kaduilta ja toreilta sekä kiinteistöjen piha-alueilta. Huonokuntoiset jätevesiviemärit vuotavat lisäksi sisäänpäin. Haasteena on saada myös kiinteistöjen omistajat uusimaan vuotavat tonttiviemärensä. Vuotovesien määrään on vaikeaa vaikuttaa lyhyellä aikavälillä. Työn arvioidaan kestävän useita vuosia.

Yhtiössä käynnistyi vuoden 2021 aikana pilot-hankkeena projekti, jossa selvitetään soveltuvia etämittauksen käytäntöjä ja tiedonsiirtotapoja. Hanke aloitetaan isommista vedenkuluttajista kanta-Hämeenlinnan alueelta ja kokemusten pohjalta päätetään etenemisestä ja aikataulusta. Todennäköisesti etämittaukseen siirrytään vähitellen pääasiassa vesimittarien vaihtorytmiin perustuen.

Henkilökunnan vaihtuvuus ja hiljaisen tiedon siirto pyritään turvaamaan jatkossa likimain nykyisen suuruisella henkilömäärällä. Henkilökuntarakenteeseen voi tulla vähäisiä muutoksia tulevaisuudessa, mutta pääosin nykyisellä organisaatorakenteella selvittäneen lähivuodet.

Yhtiön kolme merkittävintä riskiä ovat:

- riski vakavaksi häiriöksi toimitettavan talousveden laadussa
- riski toimitusvarmuudesta, jos yhtiön päävedenotto ei ole käytettävissä
- riski ettei ole tarvittavia resursseja verkostojen riittäväksi uusimiseksi

Yllä kuvattuja ja muita määriteltyjä riskejä pyritään hallitsemaan linjaorganisaatiossa käytettävissä olevin keinoin. Riskienhallinnan kannalta on myös tärkeää kerätä asiakaskunnan keskuuteen ns. mainepääomaa, mikä tarkoittaa vähintään yhtä laajaa tiedottamista ja näkyvyyttä kuin tähän asti. Näin menetellen vesihuoltolaitoksen maine kestää myös väistämättä silloin tällöin toistuvat asiakkailla asti näkyvät toimitus- ja muut häiriöt.

Emoyhtiön organisaatio, johto ja tilintarkastajat

Kertomusvuoden varsinainen yhtiökokous pidettiin 9.5.2022. Yhtiökokouksen valitsemina hallituksen jäsenenä ja heidän varahenkilöinä ovat toimineet Henna Hanka (Jukka Saario), Pasi Honkanen (Ulla-Maija Silven), Salla Kallioinen (Jouko Rytönen), Kari Kamppinen (Lauri Siukola), Mirja Piironen (Juha Torvinen), Veli-Pekka Verho (Teemu Koskinen) ja Matti Vuorinen (Marko Paasu). Varsinaisiksi tilintarkastajiksi valittiin Erkki Yli-Rantala (KTM, KHT) ja BDO Oy. Varatilintarkastajiksi valittiin Henry Kampman (KTM, KHT) ja BDO Oy.

Hallituksen puheenjohtajana toimi Henna Hanka ja sihteerinä yhtiön toimitusjohtaja Jukka Meriluoto. Lisäksi omistajakuntien kaupungin-/kunnanjohtajilla oli osallistumisoikeus hallituksen kokouksiin. Hallitus kokoontui kertomusvuoden aikana 9 kertaa.

Hallituksen esitys emoyhtiön voittoa koskeviksi toimenpiteiksi sekä esitys mahdollisesta muun vapaan oman pääoman jakamisesta

Emoyhtiön tilikauden tulos on 162 306,96 € (120 528,61 €) ja voitonjakokelpoiset varat 34 482 273,84 € (34 319 966,88 €). Hallitus ehdottaa, että tilikauden voitto kirjataan omaan pääomaan eikä osinkoa yhtiöjärjestykseen perustuen jaeta.

KONSERNITULOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2022	1.1.-31.12.2021
LIKEVAIHTO	23 937 811,01	22 506 882,27
Valmistus omaan käyttöön	330 018,08	279 069,58
Liiketoiminnan muut tuotot	19 137,81	47 010,37
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-3 479 768,65	-3 344 732,57
Ulkopuoliset palvelut	-2 813 640,72	-2 579 024,99
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-6 293 409,37	-5 923 757,56
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-3 217 763,67	-3 045 105,55
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-549 912,58	-534 033,63
Muut henkilösivukulut	-63 071,85	-88 408,85
Henkilöstökulut yhteensä	-3 830 748,10	-3 667 548,03
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-9 742 404,90	-9 210 682,35
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	-17 244,92	
Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset		
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-9 759 649,82	-9 210 682,35
Liiketoiminnan muut kulut	-1 714 286,08	-1 515 754,86
LIKEVOITTO (-TAPPIO)	2 688 873,53	2 515 219,42
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Muilta	34 542,60	6 022,33
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Saman konsernin yrityksille	-1 590 485,61	-1 568 257,76
Muille	-879 159,68	-749 177,56
Rahoitustuotot ja kulut yhteensä	-2 435 102,69	-2 311 412,99
TULO ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	253 770,84	203 806,43
Tuloverot		
Tilikauden ja aikaisempien tilikausien verot	-91 463,88	-83 277,82
Tuloverot yhteensä	-91 463,88	-83 277,82
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	162 306,96	120 528,61

KONSERNITASE

	31.12.2022	31.12.2021
V a s t a a v a a		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot	324 069,33	472 422,34
Ennakkomaksut	118 607,36	101 252,36
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	442 676,69	573 674,70
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet		
Omistetut	73 051,23	61 883,71
Rakennukset ja rakennelmat		
Omistetut	3 270 179,67	3 452 680,99
Koneet ja kalusto	133209717,82	125 400 094,02
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	6 602 623,70	7 410 777,86
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	143 155 572,42	136 325 436,58
Sijoitukset		
Muut osakkeet ja osuudet	3 516,00	3 516,00
Sijoitukset yhteensä	3 516,00	3 516,00
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	143 601 765,11	136 902 627,28
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 460 530,78	1 029 206,11
Lainasaamiset	4 895 731,54	8 961 628,74
Muut saamiset	142 130,48	123 522,91
Siirtosaamiset	1 665 996,62	1 323 422,88
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	8 164 389,42	11 437 780,64
Rahat ja pankkisaamiset	640 484,88	572 183,28
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	8 804 874,30	12 009 963,92
V A S T A A V A A Y H T E E N S Ä	152 406 639,41	148 912 591,20

Vastattavaa**OMA PÄÄOMA**

Osakepääoma	15 022 800,00	15 022 800,00
Ylikurssirahasto	10 887 480,00	10 887 480,00
Muut rahastot		
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	35 683 200,00	35 683 200,00
Muut rahastot yhteensä	35 683 200,00	35 683 200,00
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	- 586 764,95	-707 293,56
Tilikauden voitto (tappio)	162 306,96	120 528,61
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	61 169 022,01	61 006 715,05

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen vieras pääoma

Lainat rahoituslaitoksilta	31 917 832,00	28 134 016,00
Saadut ennakot	7 369 179,99	7 369 179,99
Laskennalliset verovelat	188 000,00	188 000,00
Muut velat	45 408 118,00	45 408 118,00

Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä **84 883 129,99** **81 099 313,99**

Lyhytaikainen vieras pääoma

Lainat rahoituslaitoksilta	2 066 184,00	1 916 184,00
Ostovelat	2 545 216,16	3 210 283,75
Muut velat	958 912,97	827 451,44
Siirtovelat	784 174,28	852 642,97

Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä **6 354 487,41** **6 806 562,16**

VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ **91 237 617,40** **87 905 876,15**

VASTATTAVAA YHTEENSÄ **152 406 639,41** **148 912 591,20**

HS-VESI TULOSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2022	1.1. - 31.12.2021
LIIKEVAIHTO	22 446 590,61	21 039 238,85
Valmistus omaan käyttöön	330 018,08	279 069,58
Liiketoiminnan muut tuotot	1 532 409,27	1 551 987,86
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-3 479 768,65	-3 344 732,57
Ulkopuoliset palvelut	-2 813 640,72	-2 579 024,98
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-6 293 409,37	-5 923 757,55
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-3 217 763,67	-3 045 105,55
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-549 912,58	-534 033,63
Muut henkilösivukulut	-63 071,85	-88 408,85
Henkilöstökulut yhteensä	-3 830 748,10	-3 667 548,03
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-9 742 404,90	-9 210 682,35
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	-17 244,92	
Poistot ja arvonalentumiset	-9 759 649,82	-9 210 682,35
Liiketoiminnan muut kulut	-1 711 361,15	-1 513 011,37
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	2 713 849,52	2 555 296,99
Rahoitustuotot ja -kulut		
4. Muut korko- ja rahoitustuotot		
4.1. Saman konsernin yrityksiltä	25 569,49	
4.2. Muilta	8 973,11	8 210,53
7. Korkokulut ja muut rahoituskulut		
7.1. Saman konsernin yrityksille	-1 590 485,61	-1 568 257,76
7.2. Muille	-879 159,68	-751 314,06
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-2 435 102,69	-2 311 361,29
TULOS ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	278 746,83	243 935,70
Tilinpäätössiirrot		
Konsemiavustus	-24 975,99	-40 129,27
Annetut konserniavustukset	-24 975,99	-40 129,27
Tilinpäätössiirrot yhteensä	-24 975,99	-40 129,27
Tuloverot		
Tilikauden ja aikaisempien tilikauden verot	-91 463,88	-83 277,82
Tuloverot yhteensä	-91 463,88	-83 277,82
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	162 306,96	120 528,61

HS-VESI TASE

	1.1. - 31.12.2022	1.1. - 31.12.2021
Vastaavaa		
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot	324 069,33	472 422,34
Ennakkomaksut	118 607,36	101 252,36
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	442 676,69	573 674,70
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	73 051,23	61 883,71
Omistettut maa- ja vesialueet	73 051,23	61 883,71
Rakennukset ja rakennelmat	3 270 179,67	3 452 680,99
Omistettut rakennukset ja rakennelmat	3 270 179,67	3 452 680,99
Koneet ja kalusto	46 524 583,62	36 738 645,63
Muut aineelliset hyödykkeet	86 685 134,20	88 661 448,39
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	6 602 623,70	7 410 777,86
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	143 155 572,42	136 325 436,58
Sijoitukset		
Osuudet saman konsernin yrityksissä Sijoitukset	3 516,00	3 516,00
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	50 000,00	50 000,00
Muut osakkeet ja osuudet Sijoitukset	2 500,00	2 500,00
Sijoitukset yhteensä	56 016,00	56 016,00
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	143 654 265,11	136 955 127,28
Vaihtuvat vastaavat		
Rahoitusomaisuus	8 789 981,39	11 970 294,03
Saamiset		
2. Lyhytaikaiset		
2.1. Myyntisaamiset	1 460 530,78	1 029 206,11
2.2. Saamiset saman konsernin yrityksiltä	5 626 427,54	9 576 631,01
2.6. Muut saamiset	119,00	3 942,28
2.7. Siirtosaamiset	1 665 996,62	1 323 422,88
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	8 753 073,94	11 933 202,28
Rahat ja pankkisaamiset	36 907,45	37 091,75
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	8 789 981,39	11 970 294,03
Vastaavaa yhteensä	152 444 246,50	148 925 421,31

	1.1. - 31.12.2022	1.1. - 31.12.2021
Vastattavaa		
Oma pääoma		
Osakepääoma	15 022 800,00	15 022 800,00
Ylikurssirahasto	10 887 480,00	10 887 480,00
Muut rahastot		
Muut rahastot yhteensä	35 683 200,00	35 683 200,00
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	-1 363 233,12	-1 483 761,73
Tilikauden voitto (tappio)	162 306,96	120 528,61
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	60 392 553,84	60 230 246,88
Tilinpäätössiirtojen kertymä		
Poistoero	940 000,00	940 000,00
Tilinpäätössiirtojen kertymä yhteensä	940 000,00	940 000,00
Vieras pääoma		
1. Pitkäaikainen		
1.4. Lainat rahoituslaitoksilta	31 917 832,00	28 134 016,00
1.6. Saadut ennakot	7 369 179,99	7 369 179,99
1.12. Muut velat	45 408 118,00	45 408 118,00
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	84 695 129,99	80 911 313,99
2. Lyhytaikainen		
2.4. Lainat rahoituslaitoksilta	2 066 184,00	1 916 184,00
2.7. Ostovelat	2 542 186,16	3 207 452,76
2.9. Velat saman konsernin yrityksille	92 373,16	86 614,99
2.12. Muut velat	931 645,07	780 965,72
2.13. Siirtovelat	784 174,28	852 642,97
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	6 416 562,67	6 843 860,44
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	91 111 692,66	87 755 174,43
Vastattavaa yhteensä	152 444 246,50	148 925 421,31